

شناسايی عوامل مؤثر بر رشد شناختی کودکان خردسال از طریق تلویزیون، به کمک فراترکیب

مقاله پیش‌رو به روش فراترکیب به شناسایی عوامل مؤثر بر رشد شناختی کودکان از طریق تلویزیون می‌پردازد و بر اهمیت سیاست‌گذاری‌های رسانه‌ای با تمرکز بر گروه‌های مختلف مخاطب، به‌ویژه کودکان، تأکید می‌کند؛ این مقاله در وبگاه دانشگاه تهران در سال ۱۴۰۳ منتشر شده است.

وسایل ارتباط‌جمعی و تعامل آن‌ها با مخاطب، ضرورت شناخت و توجه به سیاست‌گذاری‌های رسانه‌ای با تمرکز بر گروه‌های مختلف مخاطب را افزایش می‌دهد. کودکان یکی از گروه‌های اصلی مخاطب رسانه‌ها هستند. نگرانی‌ها به‌طور خاص در باب اوقات فراغت رسانه‌ای کودکان رو به افزایش است؛ زیرا رسانه به‌عنوان یکی از عوامل غیرانسانی مؤثر در تربیت کودک، هم‌زمان بر سلامت و ادراک یا تفسیر کودکان از محیط تأثیر می‌گذارد. این پژوهش باهدف شناسایی عوامل مؤثر بر رشد شناختی مخاطب کودک از طریق تلویزیون انجام شده است.

به‌منظور افزایش دقت در یافته‌های پژوهش، با استفاده از روش نمونه‌گیری نظری، از بین همه رسانه‌ها تلویزیون انتخاب شد؛ زیرا کودکان از تلویزیون استفاده بیشتری می‌کنند. در گام نخست پژوهش، فن فراترکیب هفت مرحله‌ای سندلوس کی و باروسو ۲۰۰۷ به کار گرفته شده است.

در مرحله اول فراترکیب، سؤال‌های پژوهشی تعیین شد و در مرحله دوم، به جست‌وجوی مقاله‌ها با کلمات کلیدی مرتبط با سؤال پژوهش پرداخته شد. در گام سوم، بعد از فیلتر کردن ۴۱۵ مقاله یافت شده با فن ارزیابی انتقادی، ۶۱ مقاله مرتبط با سؤال پژوهش به دست آمد. در گام‌های چهارم و پنجم فراترکیب، به مطالعه و استخراج کدها و دسته‌بندی‌ها پرداخته شد و در گام ششم، برای تأیید اعتبار کدگذاری، دو سند توسط یکی از اعضای کمیته خبرگان به‌طور مجدد کدگذاری شد و شاخص کاپا برای این دو سند، به ترتیب ۶۳ درصد و ۶۹ درصد به دست آمد. به این ترتیب، در گام هفتم، ۱۷ زیر معیار و ۶ معیار اصلی شامل رفتار مراقب هنگام مشاهده، دلایل مشاهده، سبک مشاهده، نوع محتوای مشاهده‌شده (بر مبنای سن)، تلویزیون اولیه و ساختار محتوا از عوامل مؤثر و همچنین زمینه‌ساز تأثیر تلویزیون بر رشد شناختی مخاطب کودک شناسایی تأیید شد.

در حوزه سیاست‌گذاری، به سازمان‌های رسانه‌ای پیشنهاد می‌شود که در برنامه‌ریزی‌های آتی خود، به عواملی از جمله درگیر کردن توجه مخاطب، ارزیابی تجربه تماشای تلویزیون، سرمایه‌گذاری بر پتانسیل‌های آموزشی تلویزیون و رویکردهای مربوط به ترکیب سرگرمی با آموزش بیش از قبل تمرکز داشته باشند.